

Zeven weken natuurlijk leren

Het Dollard College past sinds september natuurlijk leren in een aantal klassen toe. Leerlingen waarderen de vrijheid die ze hebben bij het maken van hun 'prestaties'. Docenten putten meer voldoening uit hun werk dan voorheen.

door Annemieke de Vries

Op de vmbo-afdeling van het Dollard College is in leerjaar 3 en 4 van de basisberoepsgerichte leerweg en in het aansluitende leerjaar 5 van het mbo (niveau 1 en 2) het onderwijsconcept 'natuurlijk leren' ingevoerd. Natuurlijk leren is een van de toepassingen van het nieuwe leren. Het is ontwikkeld door het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS). De leerlingen van deze in het noorden gelegen scholengemeenschap zijn nu gegroepeerd in kernteams van 45 scholieren; ze werken in periodes van zeven weken. Achttien uur per week besteden ze aan 'prestaties', een soort opdrachten. De rest van de week wordt gevuld met instructielessen of stage. Na afloop van de eerste zeven weken is een evaluatie uitgevoerd: de meeste leerlingen en uitvoerende docenten bleken tevreden met deze aanpak.

ZELF KIEZEN

De bedoeling van natuurlijk leren is dat scholieren kiezen uit een aantal prestaties die ze, in drietallen, op hun eigen manier uitwerken. 'Trajectbegeleiders' staan hen bij. Soms zijn de prestaties geclusterd rond thema's. Een thema bij Zorg & Welzijn is bijvoorbeeld 'feest'. Een bijbehorend onderwerp is 'de ouderavond'. Prestaties waaruit gekozen kan worden, zijn bijvoorbeeld: 'ontvangst en rondleiding door de school' of: 'ouders werken aan prestaties die de leerlingen ook zelf hebben gedaan'. Bij elke prestatie is aangegeven aan welke leer- en ontwikkelingslijnen de leerling moet werken en wat diens begin- en eindgedrag is, respectievelijk dient te worden.

Na zeven weken gewerkt te hebben aan de prestaties, volgt een 'vertraagde' week, waarin met elke leerling een 'leergesprek' wordt gehouden aan de hand van diens portfolio. In dit portfolio zitten de bewijzen van het geleerde, het voor elke prestatie gemaakte en goedgekeurde plan van aanpak, de naderhand ingevulde reflectievragenlijst en eventueel nog andere ingevulde vragenlijsten. Tijdens het leergesprek stellen de trajectbegeleider en de leerling vast wat diens sterke en zwakke punten zijn en bepalen ze samen aan welke leer- en ontwikkelingslijnen de scholier in de volgende ronde gaat werken.

AANSLUITING BIJ LEEFWERELD

Verreweg de meeste docenten spreken in de evaluatie hun tevredenheid uit over de hoeveelheid kennis die leerlin-

HUMANTOUCHPHOTO

Leerlingen kiezen zelf hun prestaties uit

gen kunnen opdoen via de prestaties, en over de moeilijkheidsgraad ervan. Maar de structuur van de leerstof, de variatie en de aansluiting ervan bij de leefwereld van de scholieren zou nog verbeterd kunnen worden.

De helft van de docenten denkt na één ronde prestatielessen dat minstens de helft van de leerlingen gemotiveerder werkt dan bij traditioneel onderwijs. Tweederde van de docenten is daarnaast van mening dat minstens de helft der leerlingen meer opsteekt van deze werkwijze en zelfstandiger werkt dan voorheen.

De overgrote meerderheid van de leraren (83 procent) vindt het werken met prestaties geschikt voor de betere leerling in de basisberoepsgerichte leerweg. Met de zwak-

kere (zorg-)leerling hebben ze in deze aanloopfase nog moeite.

De grootste veranderingen voor de leraren zelf zijn, behalve intensiever contact met leerlingen en collega's, dat ze meer met hun vak bezig zijn, meer reflecteren op eigen kunnen en dat ze van lesgever begeleider zijn geworden. Ongeveer tweederde van de docenten zegt dat ze meer voldoening putten uit hun werk dan voorheen. De leerkrachten vinden het wel moeilijk om én op een nieuwe manier te moeten werken én om tegelijkertijd prestaties te ontwikkelen. Bovendien valt achttien uren per week coachen en begeleiden hen niet mee.

TROTS

De leerlingen melden vrijwel allemaal dat ze in de eerste ronde tenminste een paar prestaties gedaan hebben die ze leuk vonden en waar ze trots op waren. Driekwart van de leerlingen vindt het leuk dat ze zelf mogen bedenken wat ze gaan doen bij een prestatie. En bijna alle leerlingen geven aan dat ze geleerd hebben van het samenwerken, van het maken van een plan, het opzoeken van informatie, het stellen van vragen en het maken van een werkstuk of andere vorm van presentatie.

Op de vraag of het leergesprek hun zicht heeft gegeven op de eigen sterke en zwakke punten, antwoorden ze wisselend: de helft vindt van wel, ruim eenderde vindt van niet en de rest zegt de eigen sterke en zwakke punten al te kennen.

Slechts een klein deel van de leerlingen (zeventien procent) verkiest traditioneel onderwijs boven natuurlijk leren. Eén op de drie leerlingen wil het liefst alleen nog met prestaties werken. Bij de rest (43 procent) gaat de voorkeur uit naar afwisselend werken met prestaties en werken op de oude manier. Volgens de schoolleiding is dat echter niet mogelijk.

Tot slot is gevraagd of de leerlingen door het werken met prestaties meer zin gekregen hebben om naar school te gaan. Voor de helft van de leerlingen maakt dit niet uit. Een klein deel zegt nu meer zin in school te hebben, voor een ander klein deel geldt juist het tegenovergestelde. Deze laatste groep bestaat met name uit leerlingen die naar eigen zeggen de vrijheid bij het werken aan prestaties niet aankunnen. Zij zijn ook degenen die liever op de traditionele manier werken.

ZWAKKERE LEERLINGEN

Het feit dat de docenten in de beginfase moeite hadden met zwakkere leerlingen, zou volgens de schoolleiding enerzijds voortkomen uit het nog niet voldoende deskundig zijn van de leraren en anderzijds uit het ontbreken van voldoende structuur in de prestaties. Inmiddels heeft het Dollard College sterker ingezet op professionalisering. Docenten worden *on the job* getraind door externe en interne begeleiders. Bovendien is het concept inmiddels meer toegespitst op de zwakkere leerlingen. De docenten vinden overigens wel dat er een grens is aan het type leerlingen dat nog profijt kan trekken van het concept. <<

A.M. de Vries, *Natuurlijk leren en motivatie in vmbo-bb, de start. LPC-project. GION / Rijksuniversiteit Groningen. Informatie: telefoon 050-363667718 of a.m.de.vries@ppsw.rug.nl.*